

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

100168 5611

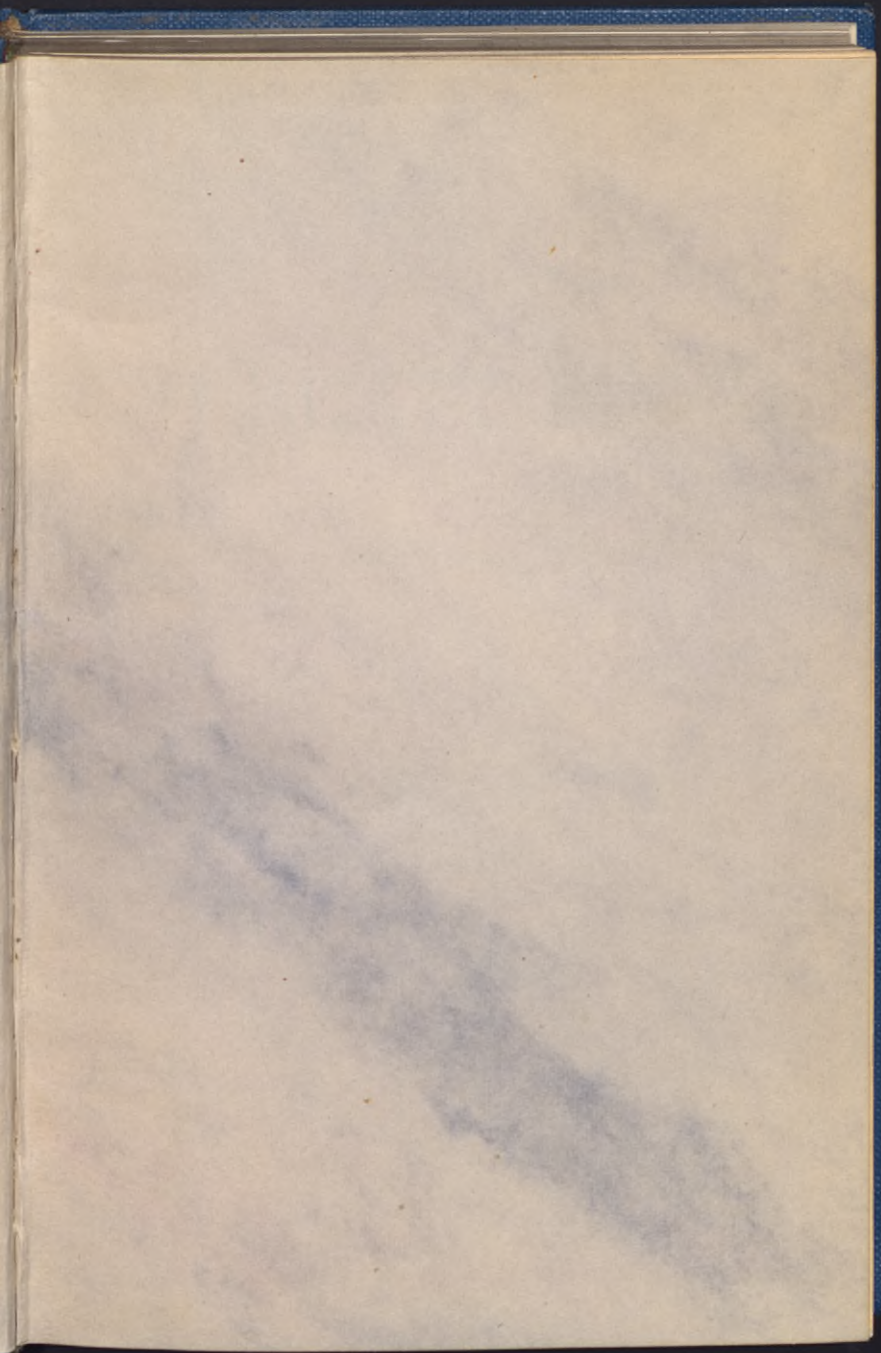

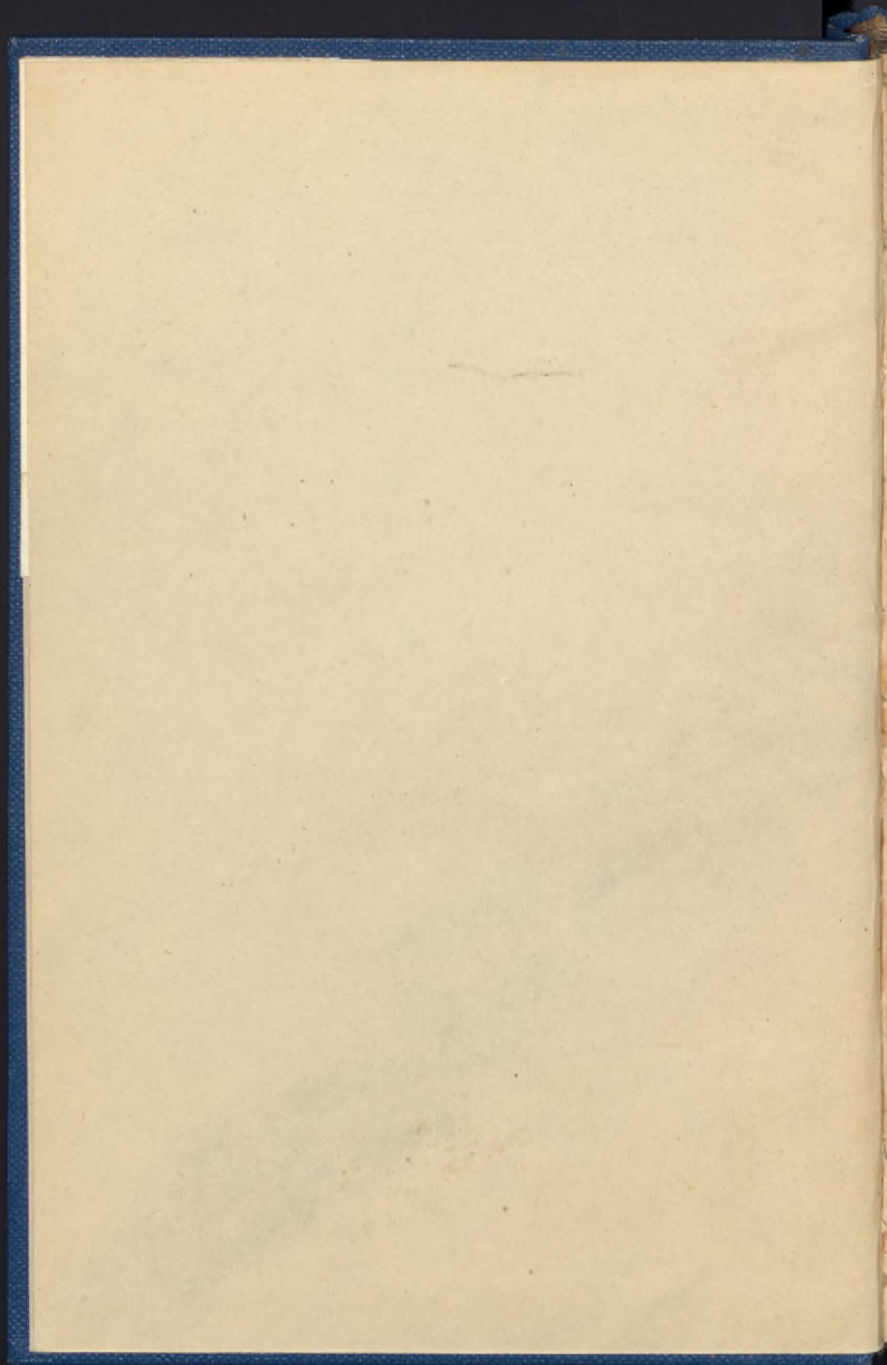

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

Lu. $\frac{34}{851}$.

I BLÅTT BAND.

VERS OCH PROSA

AF

Saxo

JOHAN LINDSTRÖM

(SAXON).

STOCKHOLM
K. J. BOHLINS FÖRLAG.

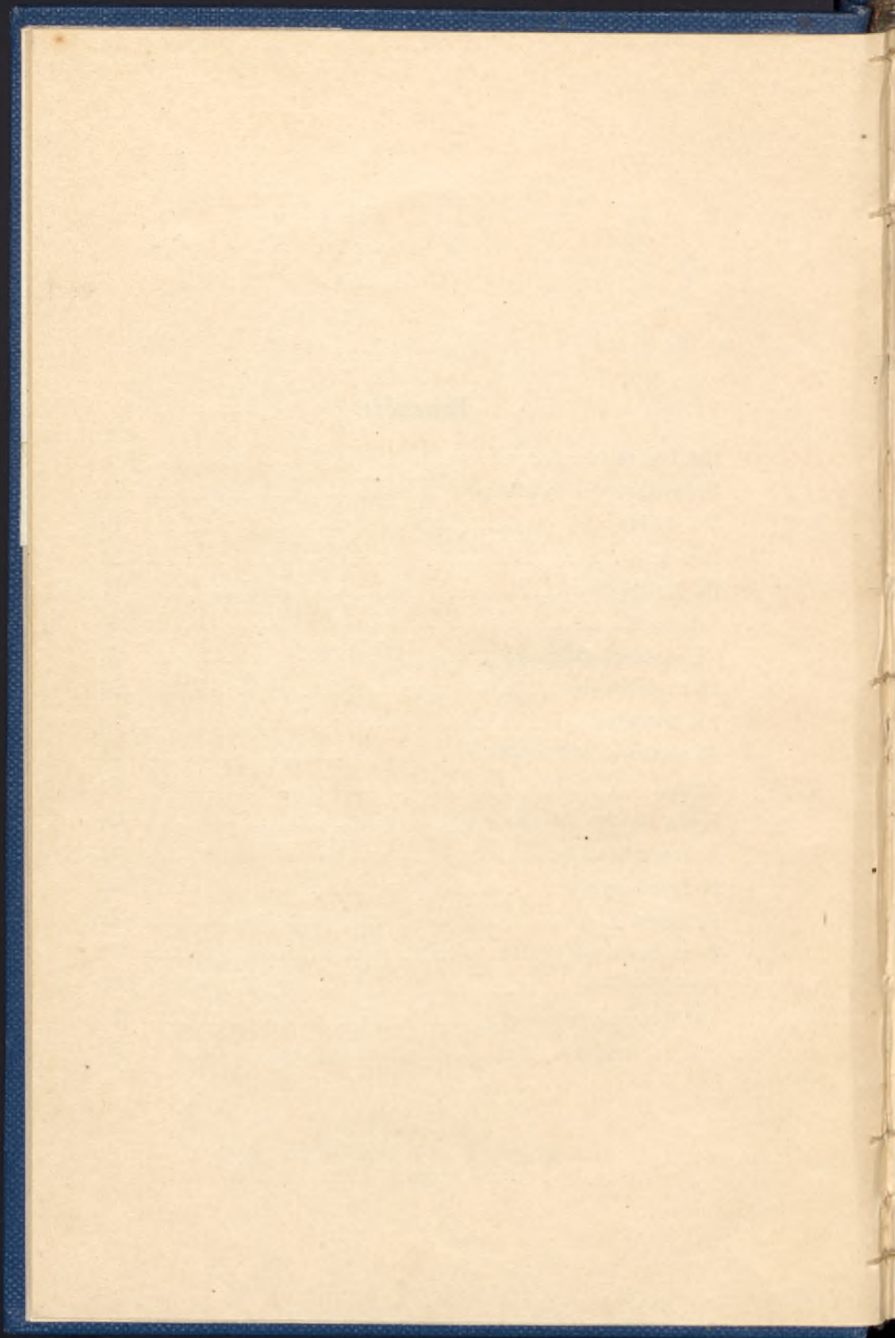

I BEATTI BÄND

NORRKÖPING
M. W. WALLBERG & Co BOKTRYCKERI
1895.

Innehåll:

	Sid.
Blå bandet	5
Sanningsord i hjärtemark.....	7
Till strids	12
Min är du	15
De farligaste	17
Örverord	20
Omedveten själfironi	25
Han skrattade	28
En frestelse	30
Skomakare Wiklunds tal	33
Trohet	34
Hvad en god kvinna sade.....	39
Fosterbrödralag.....	41
Krogens syster.....	43
Pareradt	49
I snöstorm på fjället	51
Samlingssång	55
På öfvertygelsens väg	57
Till en moder	63

Blå bandet.

—
Och maskarne spinna silke,
spinna med lif och lust —
känslor, som dessa små slafvar
så ofta ej kände just.

De trälät i tjänst hos lyxen,
där njutning var lösen, som ljud,
men nu ha de ock börjat kämpa
i striden mot brott och nöd.

De spinna, och trådarne fina
i väfvarns och färgarns hand
så formas till långa räcker
af trohetsfärgade band,

som sändas till norr och till söder
och, fästa på klädning och rock,
i all sin anspråkslöshet
så talande äro dock.

För mig hvarje liten bandstump,
 som blifvit placerad så
 och icke har fläckats, alltid
 ett segertecken skall stå —

ett tecken, att bäraren vunnit
 seger på egna begär
 och känt som en plikt att värka
 i sanningens frälsande här,

ett tecken, att bäraren äger
 en vilja, en kärlek nog fast
 att alltid mot dem protestera,
 som ockra på svaghet och last,

ett tecken, att bäraren fattat,
 hvad makt i det bjudande rop,
 som säger, att intet kan vinnas,
 om icke vi hålla ihop.

* * *

O, måtte du samman oss knyta,
 du trohetens blåa band,
 i kampen för sanningens seger,
 i kampen för hem och för land!

Sanningsord i hjärtemark.

Jag hade nyss kommit dit till staden, där jag skulle slå ned mina bopålar. Det var frågan, hur jag skulle få hvad till kroppslig nödtorft förnämligast hör, d. v. s. å hvilket matställe jag skulle bli stamkund.

"Hör du", frågade jag en nyförvärfvad bekant, "fins det något nykterhetsvårdshus i den här staden?"

"Jo, på Trädgårdsgatan."

"Hurudant är det?"

"Å, inte är det något öfverdådigt."

Det är emellertid en nykterhetsväns plikt att uppmuntra de anstalter, som värka i hans värk. Och så gick jag dit. Dess röda skylt lyste lång väg:

Nykterhetsvårdshus. Kafve-Te, Öhl Win och Pårter.

Tackar mjukast! Det slagets "nykterhets"-vårdshus känner man till! Det var ingenting för mig.

Trogen en annan princip uppsökte jag därför den finaste krogen i staden, Stadskällaren kallad. Skall

jag nödgas se dryckenskap, så vill jag se den i dess minst råa form.

Snart satt jag där framför ett bord, och framför mig stod en synnerligt vacker flicka med en matsedel i hand.

Hon kastade en blick åt det välförsedda smörgåsbordet.

Jag förstod hennes mening och sade "nej tack!" hvarpå jag rekvirerade en sopprätt.

Vi nykterhetsvänner böra icke onödigtvis uppmuntra smörgåsbordet. Vi skola vara förståndige och inse, att det är galet att nästan äta sig mätt, innan den egentliga måltiden börjar, och dessutom bjuder smörgåsbordet i de fleste fall på en hop hårdsmälta saker, som det är bäst att icke belasta magen med. Och framför allt skola vi ej på värdshusen vara med om att betala bränvinet åt "aptit"-suparena.

Sedan flickan varit ute i köket och sagt till om maten, kom hon till mitt bord med en servet och ett dricksglas.

"Hvad behagas det för slags öl? Vanligt eller pilsener?"

"Tack, intet öl als. Lite mjölk, så är jag tacksam."

Och så vände jag fram vänstra rockslaget, där min stolthet, det lilla vältaliga blå bandet, sitter.

"Ää", utbrast hon med en liten föraktfull knyck på nacken. "Vi tycka inte om herrar, som inte ta sig ett glas."

"Stackars liten", svarade jag. "Jag trodde, att

ni skulle ha sett så mycket fylla, att ni blifvit led däråt... Sådana där förflugna ord kan man bittert få äta upp."

"Jag...", och hon visade en rad af bländhvita tänder, då hon skrattade sitt öfverlägsna, sorglösa skratt.

"Jo, ni kan bli en drinkares hustru."

* * *

Jag blef stamkund där, och jag hade intet skäl att beklaga mig öfver, att jag blef försummad, trots den förklaring, som utgjorde hennes första ord till mig. Nej, jag tyckte rent af, att hon var uppmärksamare mot mig än mot andra, som för dricks-pängar ansågo sig ha vissa rättigheter.

Så en kväll, då jag satt och åt, blef hon en profryttares föremål för det slags ömhet, som spriten föder. Hon afvisade kurtisören, hvilket dock ej generade honom.

"Jag ropar på källarmästaren, om ni inte låter mig vara."

"Han är inte hemma, mitt vackra barn. Så..."

Nu fann jag det nödigt att inskrida, och under ett regn af skällsord öfver oss båda aflägsnade han sig.

"De äro ju bra älskvärda, de där herrarne, som dricka?" sade jag.

Hon grät.

"Ni får inte vara elak emot mig! För jag har så mycket ångrat det där jag sade åt er, och jag har sökt att visa er det."

"Jag har gissat det. Tack för att ni varit vänlig!"

"Vet ni, det har aldrig någon människa sagt mig något, som så djupt gripit mig, som ert tal om förflugna ord."

"Såå, roligt det."

"Och nu skall jag tala om för er, att den 1 oktober skall jag sluta här."

"Hm! Hvart skall ni då flytta?"

"Jag skall inte flytta als. Jag skall sätta upp nykterhetsvärdshus — ett *riktigt* nykterhetsvärdshus, här i staden."

"Nej! Jag skall då be att få anmäla mig som er första kund."

"Ja, det är ingen mer än ni och min blifvande husvärd, som vet det än. Jag skulle ha talt om det för er alla dagarne, men jag har blygts så för er. För se, ni har så rätt i hvad ni skrivit i tidningen, att det är ovärdigt, att kvinnor skola vara..."

Hon afbröt sig själf.

"... att vackra flickor, som ni, skola vara lockmedel åt krögarn för att han skall få folk i sin fälla", ifylde jag.

"Och", fortfor hon rodnande, "att vårt kvinno- och människovärde i dubbelt mått kränkes däraf. Vi tjäna en sak, som är dålig, och..."

"... och därför vågar man stundeligen förolämpa er. Det är en omedveten rättvisa, som krogkunderna skipa mot er klass."

"Ja... Och nu skall jag tacka er så..."

Hennes vackra ögon voro fuktiga, då hon tog mina båda händer.

Jag var stolt som en kung, när jag vände mot min bostad. Det är alt ibland ändå bra roligt att vara en sådan där afskydd "nykterhetsfantast" — det är alt bra roligt, att veta sig ha haft tillfälle att strö ut ett sanningskorn, som fallit i hjärtemark och skall växa upp och bära frukt till det goda!

Till strids!

Till strids! Det ljuder så stolt ett ord
med makt kring hela den vida jord.

Och härskriet började icke i går —
dess stämman har dånat i tusen år.

Men ständigt alt högre det hörts, detta rop,
och ständigt den ökats, de kämpandes hop.

Det ännu en timme ej stilla har stått,
och ej en sekund det tillbaka har gått.

Ty äfven det svåraste nederlag,
det var dock ett härligt, segrande slag,

som lärde hvad många ej än förstå,
att äfven den slagne kan vinnande stå,

om blott han vet, att hans sak var god,
om såsom en man på sin post han stod,

om blott han ägde det glada hopp:
 där en har fallit stå tio opp.

* * *

När striden du märker rundt omkring,
 hvarthän du skådar på jordens ring,

så stå icke stilla och blott se på,
 det är din plikt under fanorna gå.

Du får icke vara maskinen blott,
 då människans höga mission du fått,

du får ej, då andra värka, stå still
 du klart måste se, hvarför du är till.

Och om du endast tänker därpå,
 så skall du så lätt, så lätt förstå,

att se'n du pröfvat hvar du vill stå,
 du endast har att i kampen gå.

* * *

Det är icke sant, hvad lätjan sagt
 för att kunna döfva din viljas makt,

att du är för liten, striden för stor —
 ja, tvärtom det låtit ibland, jag tror.

Mot lätja, mot högmod var städse på vakt!
 Det gés blott en enda räddande makt

ifrån att gå under till kropp och själ,
 och det är att värka för allmänt väl,

att strida för medvetet ädelt mål
 med sannings skimrande blanka stål.

* * *

Och mins, att en gång den kanske står främst,
 som dömdes af alla härnere som sämst.

Den skall ej få priset, som gjorde mest,
 ej den, som tolkade allting bäst,

men den, som gjort hvad mest han förmått,
 och den, som gjort, hvad bäst han förstått.

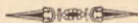
Det är för den ett styrkaende ord,
 som blott ringa fick från gifvarens bord,

men också en maning, fordrande klar,
 för den, hvilken mycket gifvits har.

* * *

Till strids, att kämpa med hela det mått
 af styrka, för stridens skull du fått!

Till strids för medvetet, ädelt mål
 med sannings skimrande blanka stål!

Min är du!

Jag såg dig första gången på gatan. Du gick så mjukt och lätt, att det var en smekning för ögat. Jag påskyndade mina steg, sprang ner i en gränd och gensköt dig för att få se ditt ansikte. Du mötte min blick med ett par blå ögon, som glittrade af sommarsol och löst fjällsjöväg...

Och så försvann du för mig — försvann spårlost. Och jag fann dig icke, trots att jag sökte dig.

Tills en afton föreningshuset strålade i ljussken och från skogen hämtade granar doftade. Jag hade gått dit af nyfikenhet. Du satt där på bänken midt emot mig. Vid en passus i föreläsarens tal såg du på mig. Det var en blick af bön och vädjan på en gång. Du anar icke än, huru du med densamma strök under hvad han sade. Ty hans ord och din blick voro tveäggade svärd, som gingo genom min själ. Han sådde säden — du gaf den värme och svalkande sommarrägn.

Samma kväll gick jag in i föreningen. Hvad

den fylde mitt förut tomma lif! Jag fick bli en länk i den stora ring af neger och mongol, af indian och kaukasier, som slår trohetens blå band kring jorden i en oafåtlig kamp mot dryckenskapens jättelika onda. Men än mer: jag fick något att tro på, att värka för...

Jag kunde icke tänka mig föreningen utan dig. Du var för mig dess symbol.

Och så en dag kunde jag icke tänka mig själf utan dig. Du upphörde så småningom att vara en symbol, en sagans väna fé och blef en kvinna med kött och blod.

Hjärtevän! Mins du den drömtyngha sommarkvällen, då skogen stod tyst och vakan slog? Mins du, huru din hand darrade i min? Mins du min ordlösa glädje, när du sade, att du ville vara min vän till lifvets slut, i allvar och tro, i glädje och sorg. Mins du, hur jag kysste dig i namnlös lycka?

Nu ligger din mjuka arm kring min häls, och nu smeker min hand ditt böljande ljusa hår. Och nu välsigna vi bägge den organisation, som förde oss samman. Och jag vet ej riktigt, om det är på den samma eller på oss själfva vi tänka, då vi båda på en gång säga: "Min är du!"

De farligaste.

Jag är ju själf partiman
och tycker därför om
dem, som parti ha tagit —
och lik godt hvilket som.

Men dock från denna regel
jag gör ett undantag.
Hur fördomsfri, jag ändock
mot ett ej har fördrag.

Och på att detta blotta
vi få ej trötta bli,
ty det är stort och mäktigt —
just **hycklarnes** parti.

* * *

Vi träffades på gatan,
herr Pettersson och jag,
och kommo så att följas
på trottoarn ett slag.

Min blåa bandstump ämne
till samtal osökt gaf.
Han saken och dess kämpar
så innerligt höll af.

"Nå, tag då själf blå bandet,
den bästa form jag vet..."

"Nej, skyltar jag ej lider
och minst för nykterhet."

"Så gå då in i orden..."

"Ni får förlåta, om
som barnsliga jag skattar
de hemligheter, som..."

Jag envis var och visste
bot också för så'nt där,
och därför gaf jag honom
en "hum" om "Hoppets här".

Då kröp det fram i nåder,
hvar hunden gömde sig:
"Jag kan ej fatta, hvarför
jag skulle binda mig."

Jag svängde uppå klacken
och svarte ej därpå.
Hvad jag om honom tänkte,
förstod han nog ändå.

* * *

Hvad oss ännu kan möta,
hvad kamp det än må bli,
må dock vi enigt strida
mot **hycklarnes** parti!

Öfverord.

Det var inte als för mycket sagdt, att kalla Tilda Löfberg "vacker som en dag och glad som en solstråle". Utan all gensägelse var hon den fridfulla småstadens vackraste flicka. Och hon gick knappast sin väg fram, hon dansade; hon talade icke — hon sjöng.

Enda barnet till den välbärgade garfvare Löfberg, såsom hon var, hade hon också förskonats från sådant, som breder tyngd öfver sinnet redan i ungdomsdagar.

I dag hade hon dessutom särskild anledning att vara glad. Hon fylde aderton år, hade fått en hel del födelsedagspresenter och gratulationer och dessutom föräldrarnes tillåtelse att inbjuda sina vänner till en liten fest. Fattades bara, att det blef vackert väder så att de kunde hålla till ute i trädgården.

Och vackert väder blef det!

Tilda hade dukat kaffebord ute i bersån och stod just och betraktade sitt värk, då lätta steg hördes.

"Kommer jag först?" utbrast Axel Sörman med sin vanliga hurtighet, i det han räckte sin hand åt Tilda. "Goddag och lycka till många så här lyckliga födelsedagar!"

"Tack!" svarade hon, i det hon med en gest bjöd honom att sitta ner.

Det var något visst dämpadt, förläget öfver dem båda... Det var han, som å sitt gratulationskort skrivit:

Ack, vore jag ett bi,
Så visst som du en blomma är.

Och folk sade icke blott, att de unga hade äktenskapstycke utan också, att de, hvar å sin sida, hade insett det.

Efter hand kommo alla de inbjudne. Och sedan kaffet druckits, framsattes punsch. Axels panna rynkades, men det var ju bara han och Gustaf Blom, som voro absolutister.

Tilda fylde glasen, som Axel i hast räknade. Det var islaget åt både Gustaf och honom. Man klingade och drack och satte ner glasen igen, då Tilda märkte, att Axels och Gustafs glas voro orörda.

Axel hade blifvit absolutist af hänförelse för saken, Gustaf efter trägen öfvertalning af vänner, som insågo, att hans benägenhet för ett "gladt lif" skulle urarta till en förtärande passion.

"Hvarför dricka ni inte?" frågade Tilda med en blick på de båda unga männen.

"Det vet du nog", svarade Axel.

"Men det är min namnsdag", sade Tilda med en viss skärpa i rösten.

"Ja än sedan!" svarade Axel kallt.

"Det är oartigt och ovänligt att då inte dricka min skål."

"Såå", skrattade Axel. "Kan jag inte vara artig och vänlig utan att smutsa mina läppar med gift, omtöckna min hjärna och bryta ett heligt löfte, då afstår jag från att vara det. Du skämtar, förstår jag, men låtom oss inte fortsätta skämtet."

"Nej", utbrast Tilda och sprang upp med en häftig rodnad på sina kinder. "Jag fordrar, att ni smaka punschen. Annars anser jag er icke som mina vänner. Det är skräp till karlar, som inte kunna ta sig ett glas."

Också Axel reste sig upp, och hans läppar darade.

"Du är lycklig, Tilda, om du inte dyrt får umgälla sådana där enfaldiga öfverord. En sak är nu din fordran på dina vänner, att de skola begagna en kropps- och själsförstörande dryck, hvars verkningar i smått som stort du inte kan bedöma, och det kan ju vara i viss grad förlåtligt. Men en annan sak är, att du fordrar brytandet af ett heligt, för lifstiden afgifvet löfte. Det dåliga däruti bör du kunna förstå, och du bör kunna inse, att den, som sviker sitt löfte till en nykterhetsorganisation, kan också svika din vänskap."

"Prat!" hånade Tilda.

"Jaså", svarade Axel. "Ja, då skall jag inte

tränga mig på och inte störa glädjen i vänskapsringen. Följer du med, Gustaf?"

"Neej."

Axel gjorde en lätt bugning och gick, följd af vännernas skratt och hånfulla utrop. Just i porten hörde han Gustafs stämma:

"Skål, Tilda."

Kort därefter tillkännagafs Gustafs och Tildas förlofning, och Axel lämnade samhället med sin sorg och sitt hjärtesår.

* * *

Fem år därefter läste han i en tidning:

Bränvinets förbannelse. I går kväll upprördes vårt eljes så lugna samhälle af en förfärande händelse. Utefter Stora Nygatan kom en halfnaken kvinna springande, upphäfvande höga nödrop. Tillskyndande polis tog hand om henne. Den olyckliga, som blödde ur ett svårt, men icke lifsfarligt sår i bröstet, befans vara fru Tilda Blom, sedan 4 år tillbaka gift med stationsbokhållare Gustaf Blom. Hon ropade: "Han mördar barnen också!" Polisen skyndade till makarnes bostad, där de möttes, af en gräslig syn. Möbler och husgerådssaker voro sönderslagna. Blom själf och ett af barnen voro döda, förfärligt tilltygade, ty mördaren och själfmördaren hade såsom vapen brukat en vanlig tälgnif. Det andra barnet, hvilket nu, tillika med modern, vårdas å sjukhuset, torde kunna räddas.

Blom, som efter giftermålet försjönk alt mer i dryckenskap, hade alldeles ruinerat sig, ekonomiskt

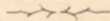
som kroppsligt och andligt. Äktenskapet har varit en rad af de vidrigaste uppträden, föranledde af hans rusdrycksbegär. Den hemska katastrofen är antagligen att söka i, att han afskedats från sin befattning en af de föregående dagarne.

Tyvärr ha äfven de gamla svärföräldrarne, som velat skydda sin dotter för nöd, tagit sig för nära och stå så godt som ruinerade, de också.

Omedveten själfironi.

I långa raden af skåltal
ett enda blott återstår,
det traditionela för kvinnan,
som nu utaf stapeln går.

Och talarn betonar, hur eget,
att man åt en åldring har
det uppdrag gifvit, som alltid
de yngre krafternas var.

Men, säger han, kanske tänker
man här i laget som så,
att kvinnan, som allting annat,
de gamle dock bäst förstå.

Bestyrkande lifligt det rätta
i sådana resonnemang,
om sina erfarenheter
han håller en lång harang.

Och så är han inne på frågan
om hennes rättighetskraf.
Han städse alt gladare känt sig,
ju mer man åt henne gaf.

Det myckna, som kvinnan fordrar,
Det myckna, hvarom hon ber,
han ville så hjärtans gärna
för hennes fot lägga ner.

(Precis på fullaste allvar
man tog ej det där — i tal
man är ju, som känt är, alltid
en smula för liberal).

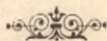
Men för att det sagda styrka
han täljde en anekdot:
en engelsman honom med frågor
om allting en gång satt åt.

Och äfven om rusdrycksbruket
då sonen af Albion sport,
och talaren svarat: Bland männen
det är nog tämligen stort.

Då hade främlingen yttrat
med blicken full utaf glöd:
”Å edra **kvinnor** ej dricka!
Ja, då är det ingen nöd!”

Det gjorde, bland mycket annat,
att talaren kvinnans mål
så gärna stödde och höjde
sitt glas till för henne en skål.

Och kvinnorna — glasen togo
och logo så vänligt och vekt.
Och fläckar af vinfärg brunno
på kinder, som onatur blekt.

Han skrattade.

Han var en värklig gentleman
i hållning och i skick och dräkt,
men hörde, trots den polityrn,
till feghets, slöhets kända släkt,

som är så fin, att den ej vill
ta del uti ett värk, som godt
den erkänt, därför att det förts
utaf de små och ringe blott.

Jag höll en gång ett föredrag,
och saln af människor var full,
då äfven han var med — förstås
för kuriositetens skull!

Och när min skörd sig klädde i
det lilla vackra bandet blå,
jag vågade att spörja: "Skall
ni inte vara med också?"

Han svarte endast med en blick,
 som sade ungefär så här:
 ”Nog vet jag, ni är oförskämnd,
 nog vet jag, att ni galen är,

men trodde ej i *sådan* grad
 ni fräckhet, galenskap besatt...”
 Han svängde uppå klacken om
 och skrattade ett hånfullt skratt...

Därefter många år en dag
 en usling uppå nödens brant
 på gatan mötte mig och bad
 att få till mat en liten slant.

Det var min man, som skrattade
 en gång... Jag gaf en slant och teg
 och såg, hur emot krogen hän
 han skyndsamt stälde sina steg.

* * *

Historien är, hur simpel än,
 tyvärr, af ganska vanligt slag. —
 Du kan ju tänka på den, du,
 som skrattar, liksom han, i dag.

En frøstelse.

Det är en sommarafton i Rudesheim, Rhens vackraste stad.

Hela dagen har jag ströfvat omkring i det obeskrifligt vackra Niederwald. Nu, då det blifvit tyst och mörkt däruppe i skogen, har jag kommit hit ned med kughjulsbanan.

Innan jag söker upp hotellet, vill jag äta kväll. Den främling, som vill draga riktig nytta af sin vistelse i en stad, äter aldrig mer än ett mål på samma ställe.

Jag går in genom en dörr med en mycket gammalmodig skylt. Stället heter "Müllers vinstuga" och är betecknad med en stjärna i Baedeker. Inrättningens namn är just ej tilltalande för en nykterhetsvän af mitt skrot och korn, men man får väl ej pretendera på att finna några nykterhetsvärdshus här i trakten, där hvarje berg är bevuxet med vin.

Jag slår mig ned inne å den halft öfverbygda gården med väggmålningar, som värka genom sin

omedvetna komik, och där vinet slingrar sig öfveralt. En silfverhårig, fryntlig och rask gubbe ber mig sitta ner och ger bud åt uppapperskan, som snart satt för mig en den raraste lilla supé.

"Hvilket vin behagar ni?" frågar hon, då det är färdigt.

"Jag dricker inte vin", svarar jag.

Hon ser på mig med något, som närmast måste förliknas vid bestörtning. Men så hämtar hon sig. Jag har naturligtvis skämtat . . .

Och jag har riktigt svårt att öfvertyga henne om, att det är allvar.

Hon pekar på en af de många inskriptionerna å väggen:

Sussig der Wein,
Wie wohl thut dass

(vinet sött, hur godt det gör) och säger med ett förtrollande skälmaktigt leende:

"Å, hvad ni är dum!"

Jag kan förstå, att man faller, när Backus frestar så. En härlig, blomstrande flicka i ljus klädning med tindrande blå ögon och glänsande rödblondt hår, öfver hvilken aftonsolen gjuter sitt veka guld, bjuder ädelt, skummande vin, bjuder lefnadslust, bjuder rosig glömska af dagens smågnabb. Jag kan förstå, säger jag, hur man kan falla, när Backus kommer så där i adelsdräkt.

Men jag föll inte. Ty jag hade för många, många år sedan gifvit mitt ord, ett trofast nordmannaord, åt *plikten*, som satt där hemma i svarta sorgekläder och

grät öfver att tusen sinom tusen hängåfvo sig åt det afskyvärda massdrickandet af vinets vrånghild, bränvinet, i alla dess olika färgblandningar — åt plikten, som grät harmens och föraktets tårar öfver de "bildade", hvilka voro så andligen tomma och råa, att de kunde finna en fröjd i det simpla, snuskiga ruset.

Alt detta sade jag henne, där vi suto ensamma i den gamla vinstugan medan skymningen började falla på.

Hon såg på mig, som hade jag berättat henne en osannolik, vidrig saga. "Jag har aldrig vetat, att något dylikt kunnat finnas — förlåt mig!" tycktes hon vilja säga. Och hon gick bort med något fuktigt i de vackra, klara ögonen . . .

Skomakare Wiklunds tal
till motståndarne å nykterhetsmötet.

Ni skratta åt mig och mig kalla fantast
och tro, att till alt, som slog fel och som brast,
den heliga, storslagna sak också hör,
som jag, tils jag stupar, skall kämpa för.

Ni tänka: den där har väl snart skrikit ut,
och sedan det är på *det* vansinnet slut.
Men grundligt och fast ni bedraga er då,
det kunna ni vara förvissade på!

Jag pojkar har tre, och de minnas de da'r,
då slaf jag åt krögarn och bryggaren var;
de veta, hvad åter har gjort mig till man,
min lifstro, och denna de älska försann.

Och därför skall kampen ej utdö med mig:
att föra min strid nu de omgjorda sig.
Och så skall det gå kring all världenes rund
med alt, som står rotadt på sanningens grund.

Trohet.

Det hade varit goodtemplarfest med väckande tal och lyftande sång. Och därpå hade följt en stor, väl skött intagning af nya medlemmar, uppmuntrande ord och trofasta handslag.

Nu var det slut med altsammans, och vi slöto en liten krets, språkande om ett och annat, främst om nykterhetsarbetet där på orten, de hinder det hade att bekämpa och huru man därvid gick till väga.

"Jo, det såg annorlunda ut här på den tiden jag söp", sade Teodor Blix, en ung man med intelligent utseende och hvilkens förmåga att leda logens förhandlingar jag nyss så mycket beundrat.

"Har ni druckit då?" frågade jag.

"Ja, jag har varit en stor stackare", svarade han. "Jag var chefen för en hel liga här, som hade till uppgift att vid hvarje tillfälle, som gaf sig, supa vildt och ställa till upptåg, hvilka ej alltid voro af det oförargligaste slaget... Så var jag en gång med om att arrangera ett hemfridsbrott — ett vansinnigt

tilltag, som dock ej tillfogade någon människa skada. Länsmannen, som länge låtit nåd gå för rätt, beslöt nu att taga itu med hårdhandskarne. Det var ingenting mindre än 'hvita huset', som stod i utsikt för mig."

"Och det vardt vändpunkten för er?"

"Nej, det vardt ej vändpunkten. Jag var så kraftig, att bränvinet ej kunnat bryta min kropp, så trotsig, att skammen ej knäckt mig. Jag vet inte, hur det var — jag kände blott en rasande lust att dricka, lefva som en vilde och förstöra allt, som kom i min väg. Jag tyckte mig vara utstött. Man föraktade mig, och jag ville hämnas därför."

"Jag förstår ett sådant där tillstånd mycket väl. Man behandlade er med hårdhet och afsky. Ni reflekterade ej öfver ert tillstånd, tänkte ej på, om ej möjligen ni själf var orsaken till det bemötande ni fick — ni bara slog omkring er."

"Ja, så var det nog", svarade han.

"Nå, hvad var det, som kom er på bättre tankar?"

"Det var hon där."

Han pekade på en flicka, som deltog i framdu-kandet af den sexa, några af logens systrar ordnat i lokalen. Redan förut hade jag fått veta, att det var hans trolofvade.

"Nå, hur gick det till?"

"Jo, medan länsmannen gjorde förberedelserna till sitt storslag, gjorde också goodtemplarlogen här sig redo att taga itu med mitt och min ligas

anhang. Den där präktiga flickan hade kring sig samlat en krets af logens beslutsammare flickor, hvilka föresatt sig att tala med oss. Hvarje flicka skulle tala med en särskild af oss -- vi voro väl kända, skall jag säga. Det afgjordes genom lottning hvilken hvar och en af flickorna skulle få på sin del. Ty det var ingen rolig uppgift att sålunda taga hand om somliga af oss. Tekla fick mig på sin lott -- mig, den värste af allesamman. Jag förstår inte, hur hon vågade . . ."

"Nå, huru gick hon tillväga?"

"Jo, det där beslutet spordes snart. En gång, då jag var ute, mötte jag henne. Jag hade åtskilligt i hufvudet och rök på henne:

"Nå, skall du inte försöka omvända mig?"

"Jo, jag skall försöka därmed, både för att jag lofvat det och för att det vore dig till nytta. Men inte nu."

"Hvarför inte nu?"

"Emedan du nu inte är i den sinnesförfattningen, att det kan löna sig att tala med dig om sådana saker."

"Bättre lycka nästa gång!" hänskrattade jag och gick. Men i detsamma såg hon på mig . . . Nej, hon såg *genom* mig. Jag hade aldrig förr trott, att så mycket kunde rymmas i en människoblick. Jag kände skam och ånger och själförakt på en gång. Hvad hade jag haft för skäl att såra henne? Jag vände om.

"Hvarför ville du göra dig besvär med mig?"

"Därför att du är för god att bli drinkare."

"Jag för god! Hvarför just jag?"

"Alla äro för goda därtill och jag vet särskildt att hos dig slumra rika andliga krafter, som skulle kunna komma till stor nytta, om du blott ville det. I stället förslösar du dem, och det så ovärdigt. Och du förstör inte blott dig själf utan också andra."

För god! Så hade ingen talat till mig förr. Jag dugde till någonting! På detta sätt höll hon på med mig hvarje gång vi råkades. Det dröjde ej så länge förr än jag inom mig själf erkände, att alt, hvad hon sade om nykterheten, var rätt och godt. Men jag blygdes för att gå in i någon nykterhetsorganisation — blygdes för mina supkamrater och blygdes för dem, som jag förorättat under ruset. Och jag hade aldrig aflagt nykterhetslöftet, om jag inte, så att säga, funnit det vara en tacksamhetsplikt mot den lilla energiska missionären."

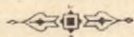
"Och så gick ni in?"

"Ja. Och efter mig följde en stor del af mina supbröder. Vi hade aldrig haft någon glädje af rusdryckerna, och vi äro så glada, att vi kommo ifrån dem. Det är bara så svårt att taga det första afgörande steget. Om folk visste, huru detta kostar på, skulle man mycket mer än hittills söka studera fyllstackarne och utfinna det rätta ordet för dem — det ord, som går till hjärtat, på samma gång det slår med förståndets hela skärpa."

"Det var ej af kärlek till henne, som ni aflade nykterhetslöftet?"

”Nej, så högt kunde jag ej tänka mig då. Men under nykterhetsarbetet växte jag, och så kom kärleken. Det dröjde länge innan jag fick mod att säga henne, huru jag höll af henne. Och så ville jag inte komma för tidigt — innan hon kunde lita på, att jag stod mig. Jag tjänade tre hela år för Rakel, och nu är hon min!”

Han såg på henne med en blick, som sade: ”Gud välsigne dig, vännen, som litade på mig, som pekade ut vägen till bättring för mig och som lät det bli mig förunnadt att få kämpa lifvets kamp vid din sida!”

Hvad en god kvinna sade,
då vi mötte en stackare å gatan.

Han kom i vida världen ut
med stora ideal
och illusioner utan slut
och drömmar utan tal.

Och när rätt snart han hade sett,
att lögn och humbug blott
så mycket var af hvad man gett,
då föll hans ungdomsslott

uti ett enda tag i grus —
när *ett* i drömmens ring
var lögn, så släcktes alt dess ljus,
och kvar vardt ingenting.

Och ensam stod han, utan mål
och utan lust och håg
och utan viljans starka stål,
i mörker, hvart han såg.

Så har han blifvit, hvad han är,
ett kräk, som drar från krog
till krog och glömska blott begär
och aldrig får det nog.

Men kloke män och starke män
de vämjäs åt "den där"
och tala om och om igen
om "brist på karaktär".

Ej någon finnes, som förstår:
den kan ej dragas opp,
som utan mål sin bana går
och utan tro och hopp.

Och därför blir han, hvad han är,
ett kräk, som drar från krog
till krog och glömska blott begär
och aldrig får det nog!

Fosterbrödralag.

Mel.: Upp kamrater.

Solo: Tungt låg mörker öfver jorden,
öfveralt var natt,
och på dimhölj'd dyster himmel
knapt en stjärna satt.

Kör: Ljöd så ropet: "Natt och dimma
följas skall af dag,
snart skall skönjas solens strimma,
fosterbrödralag!"

Solo: Morgon grytt och kämpar gjordat
sina leder kring,
och nu går det nya kriget
öfver jordens ring.

Kör: Striden står i morgonväkten
mot kung Alkohol.
Vapnet är det evigt starka,
sannings ädla stål.

Solo: Fram, att när som solen stigit
upp till middagshöjd,
vi må segerns lön få bärga
in i frid och fröjd!

Kör: Framåt, snart slår segerns timma,
natt förbytt i dag!
Framåt genom storm och dimma,
fosterbrödralag!

Krogens syster.

Under ett besök i London blef jag af mina vänner tillrådd att besöka den lilla staden Harrow, och man gaf mig rekommendationsbref till en köpman där, en ifrig anhängare af blåbandsrörelsen för öfrigt.

Russel, så hette han, åtog sig genast ciceronskapet för mig och gjorde det med den hjärtlighet, som är engelsmännen egen.

Vid ett tillfälle, då vi gingo en gata framåt, krossades plötsligt ett fönster, och framför våra fötter nedföll ett föremål.

Vi hade knapt hunnit hämta oss från öfverraskningen och gå fram för att se, hvad det var för slags projektil, som slungats, förr än en person, som hade kyparens alla kännemärken, kom utspringande barhufvad och tog upp föremålet. Det var en biljardboll.

"Jaså, ni ha sådant där elände här också", sade jag till Russel.

"Ja, krogen uppträder alltid i sällskap med sina systrar."

"Systrar?" frågade jag.

"Just systrar", svarade han. "Man kan aldrig bättre beteckna de laster, som oskiljaktigt äro förenade med dryckenskapslasten — spelsjukan, nikotinbruket, varietén, osedligheten m. m. Biljarden är en af de farligare systrarne."

"Jag har aldrig kommit att tänka på den saken", erkände jag.

"Kanske inte jag håller", sade Russel, "om vi ej här i staden blifvit så kraftigt påmindas därom genom ett säreget fall."

"Det måste ni berättas för mig."

Vi närmade oss just en af de förtjusande engelska parker, där man får gå på gräsmattan, och där barn skratta och leka med betande får. Vi slogo oss ned i en soffa, och han berättade:

Goodtemplarne här i staden hade byggt ett ordenshus och, som så ofta händer, äfven bland goodtemplare, förbyggt sig. Den ledsamma ekonomien var ett stående ämne på logemötena. Slutligen var ingenting annat att göra än att bilda aktiebolag. Logerna fingo aktier för hvad de lagt ut för bygget, och för resten såldes aktier till hvilken som helst.

Bolagsstyrelsen fick nu det bekymmer, som förut ålegat den gemensamma ekonomistyrelsen, och det var icke afundsvärdt.

Så en dag fick skräddare Langham, en duktig karl, som nästan blifvit ett original genom sin oräddhet och sin energi, å en skylt å huset läsa: "Biljard".

Langham var en lugn och sansad karl, som icke förifrade sig. Nu kunde han emellertid icke hålla sig. Han rusade direkt till bolagsstyrelsens ordförande.

"Hvad är det för skamlöshet ni tillåtit er? En biljard i goodtemplarhuset!"

"Det är ingen skamlöshet — det är en affär."

"En skamlös affär, ja!"

"Å, jag vet inte det. Biljardspel är en stärkande och nyttig sport."

"Stärkande!" hånade Strömlund. "Att stå i en röksur lokal och peta med en käpp! Nej, kunna inte goodtemplarne hitta på någon bättre sport, då göra de klokast i att afstå från den rörelsen... I hvad afseende är den nyttig?"

"De få träffsäkerhet och lära sig beräkna."

"Till hvad praktiskt bruk är den där 'träffsäkerheten'?"

Styrelseordföranden tycktes ej ha det klart för sig, och Langham fortsatte:

"Och lära sig räkna, sa' du. Nej, den gubben går inte i en gammal målare som mig. Det är spelets djäfvul, som lockar. Dit skola goodtemplarne luras af sina egne. Där skola de göra af med sina surt förvärfvade slantar. Där skola de insupa det farligaste af alt: spelpassionen. Tag då för alt i världen bort ordenhusskylten!"

Styrelseordföranden hade fortfarande ingenting att svara, och Langham fortfor:

"För öfrigt ligger det en alldeles särskild för-

bannelse öfver biljardspelet. Hvad är det, som framfär alt förmått de europeiska nationerna att skicka ut stråtröfvare af Stanleys skrot och korn för att 'civilisera' Afrika? Jo, lusten efter elfenben. För den skull läras negererna att supa brännvin. Det skickas dit hela laster. Och när intet annat hjälper, så skjuter man ner dem. Jag såg någon beräkning öfver, huru många människolif hvarje biljardboll kostar, och jag tror att det var tolf."

"Det angår oss inte", sade styrelseordföranden, som blifvit het.

"Angår inte det oss, som äro medlemmar i ett allfolkligt nykterhetsförbund? Du var mig en skön goodtemplare!... En annan sak. Om du kommer till hvilken brackhåla som hälst, där man kommit så långt, att man hunnit få en krog, hvad läser du på skylten? Jo, midt öfver dörren med stora bokstäfver "Stadshotell"; på ena sidan om dörren "Schweizeri" och på den andra — "Biljard". Det är så karakteristiskt: biljarden är krogens syster. Här äro många unge män i orden. Genom er tillskyndelse få de tillfälle, nej frestas de att kasta sig i spelpassionens hvirfvel. Nå, de komma till en annan stad. Där finnas ej så äreförgätne goodtemplare som ni. Men de unge ha sin spelpassion kvar. De gå på krogens biljard, vänja sig så småningom att inte äcklas öfver det fylleri, som hör ihop med biljarden, och en vacker dag ramla de af skaffet."

"Om de äro sådana stackare, så..."

"Hur kan du resonera så? Hvarför anfalla vi

måttlighetssuparne? Emedan de utgöra ett farligt exempel. Vi skola stödja de svaga — vi skola taga bort stenarne från vårt folks väg. En och annan kan ju tåla se fyllan på krogbiljarden. Men han är en af de få starke, efter hvilken man ej får göra upp regeln. För öfrigt älskar den ej helnykterheten värst mycket, som kan fördraga att se rusiga människor omkring sig, och det till på köpet i en lokal, som stinker af alkohol och sur tobaksrök.”

”Men när det nu fins goodtemplare, som vilja spela biljard, så är det väl bättre, att de göra det hos oss än på krogen?”

”Men när det nu fins goodtemplare, som ha tillräckligt lös moral och dålig smak att besöka prostituerade damer, så kräfvér din logik, att vi också i ordenshuset inrätta en — bordell.”

”Gå!” röt styrelseordföranden.

Och Langham gick — direkt till ordföranden i den loge, där styrelseordföranden var medlem för att väcka sak om biljardens inrättande.

Denne var emellertid den anklagades vän och svarade:

”För hvad styrelseordföranden gjort i egenskap af sådan, är han ej skyldig räkenskap inför logen, utan endast inför Goodtemplarordens bygnadsaktiebolags delägare. Du får altså lugna dig tils det blir bolagsstämma.

”Jag har inga aktier i bolaget.”

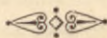
”Och altså inte håller någon talan”, förklarade logeordföranden kort. ”För resten är det tur, att

sådana fantaster som du inte ha något att säga därvidlag. Hvert skulle det taga vägen med bolaget, om han afginge ur styrelsen?"

"Det vet jag inte. Men däremot vet jag alldeles bestämdt, att det skall gå på tok med goodtemplarorden på platsen, om den skall tillåta att nykterhetssträfvandet sålunda motarbetas och skymfas."

Lyckligtvis fans det kvinnor i goodtemplarorden här, och som dessa voro opraktiska nog att ej förstå sig på affärer och de långa vägarne till bolagsstämman, reste de en opinion, som ej ens den mäktige styrelseordföranden kunde motstå, och biljarden kom också bort.

Men den lärdomen har man af alt detta fått här på platsen, att skall nykterhetssaken vinna varaktiga segrar, så får man ej rikta sin strid ensamt mot krogen utan äfven mot hennes många systrar.

Pareradt.

Bland nykterhetsmännen i denna vår stad
hör Pelle just ej till de lätta.
Om huru han vann sitt ovanskliga namn
jag nu skall för eder berätta.

I stadsgården vår på ett gungbräde han
en söndag en gång slog sig neder.
Det åtnjöt af Ölström och Vinberg förut
besittningens känbara heder.

Och bäst de där suto (han långt ifrån dem —
han till och med satt utom bocken —
i tanke att icke de skulle må bra
i närheten utaf en tocken),

så kom där helt plötsligt en fjärde person
och gjorde entrée uppå scenen.
Hos krögarn sin andakt, man såg, han fört ut:
han korstecknet gjorde — med benen.

Och Ölström och Vinberg, en måttlig duett,
 som aldrig setts "slarfva och svina" —
 ty alltid för gatan sitt rus de fördolt —
 åt kräket så hjärtligen grina

och tänkte: "Nu Pellé skall ha sig en spark."
 Så Ölström han stötte förtroligt
 på Vinberg, som meningen genast förstod —
 han hade så innerligt roligt —

och pekte på fyllbulten: "Hvad kan den loge,
 som den där tillhörer väl heta?"
 Med samma åt Pelle de gåfvo en bläng,
 som denne mest "knusté" må veta.

Och Vinberg han kom i en skrattparoxysm,
 så väldiga magen hans hoppa.
 Och bägge de tänkte, det såg man så väl:
 "Nu fick du båd' köträtt och soppa!"

Men Pelle han vände sig saktmodigt om
 och sa — han är just ej förtegen —:
 "Han hör, mina herrar, till krögarens loge
 och altså till *herrarnes egen.*"

I snöstorm på fjället.

Det var i midsommartiden.

Vi voro tre: min vän fotografen, som tog vyer, jag själf, som gjorde turistanteckningar, och skjutskarlen, som fraktade oss båda färdemän.

På vägen från Härjedalen mot Norge hade vi sträfvat uppför och uppför, tills vi nått kulminationspunkten vid gränsestenen på Kölens topp.

Det är ej någon fjällkam, bildande ett stängsel mellan de båda landen, såsom vi trodde, då vi i bar-naåren läste geografien. De växa ihop alldeles omärkligt såsom i trofasta brödrasinnen. Det är vida slätter däruppe på högfjället, ehuru väldiga toppar resa sig här och hvar med små hvita hjässor, skinande som guld i solens glans eller blånande som doft vid synranden.

Snön ligger ännu kvar i drifvor här och hvar, fastän dvärgbjörkens ljusgröna blad slagit ut och fjällets underbara flora väckts ur vintersömnen. Det växer här nästan ur snön, blott solen kommer och leker tittut med de klara fjällsjöarne och tjärnarne.

Fotografen har gjort sitt, och vi ligga utsträckta på marken under det jag ger mina känslor luft öfver detta egendomliga landskap.

"Ja", säger skjutskarlen, "nu går det an att fara fram här. Värre är det på vintern, i synnerhet om en snöstorm bryter löst."

"Jag kan tro det."

"Ja, det vill jag lofva, om den är riktig — en sådan som jag var med om en gång som pojke. Och det hade väl gått an ändå, om inte det usla bränvinet varit med."

Mitt intresse var redan väckt, och jag bad honom berätta, hvilket han ock gärna gjorde.

"Vi hade varit åt Röros för att köpa mjöl.¹⁾ Vi hade hvilat öfver i Skottgården.²⁾ Under natten hade emellertid en väldig snöstorm blåst upp. Gästgifvaren afrådde oss från att fara, men tyvärr hade det ej köpts blott mjöl utan äfven bränvin i Röros. Bränvinet hade flitigt användts och gjort liflig värkan. Modet hade stigit — det var ingen fara. Att jag instämde med gästgifvaren betydde föga. Jag var ju blott en pojke på aderton år. Vi begåfvo oss altså i väg, fyra forlass.

Det var ej så kallt, endast 20 grader. Men fjällvinden var bitande, och snön piskade oss i ansiktet som sylar. Det halp ej att vara iklädd hundskinns-päls³⁾, lappskor⁴⁾ och luden mössa — man måste af

¹⁾ I öfre Härjedalen mognar ej säd.

²⁾ Första gästgifvaregården på norska sidan.

³⁾ Fotsid päls af jämthundsskinn.

⁴⁾ Skor af ludet renskinn.

och springa bredvid lasset. Det var dock endast jag, som gjorde så. De tre andra värmdes sig med brännvin — ett gift, som jag, på grund af ett löfte till min mor, aldrig smakade.

Alt gick emellertid bra så länge det fans några för hästarne synliga spår af vägen — vi hade förlorat dem för länge sedan — och djuren voro vid godt kurage. Men så småningom vardt allt blott ett snöfält, där man ej ens kunde urskilja jord och himmel.

Jag åkte först. De efterföljandes pinglor kunde jag ej höra, ty stormen dånade som en åska. Och jag kunde knapt se handen framför mig.

Plötsligt märkte jag, att de ej voro med. Jag gick af, men vågade ej aflägsna mig lång bit från hästen, ty då hade jag kunnat förlora honom ur sikte. Jag skrek, men min röst öfverröstades af stormen. Det var intet att göra för dem, ifall de förlorat spåret, och det var högst ovisst, om jag kunde rädda mitt eget lif.

Jag kastade af lasten i snön, vred af en fjällbjörk och knöt min näsduk däri, såsom ett märke hvar jag lagt lasten. Det var ju osäkert, om denna ej skulle vara öfversnöad innan stormen lagt sig, men det var ju dock något. Och jag måste ju i främsta rummet tänka på mig och hästen. Åt denne lämnade jag nu lösa tömmar att gå som han ville. Ty hästen hittar bättre än någon människa, och kan han inte taga sig fram, då är allt hopp ute.

Efter en färd, hvars fasor jag ej kan beskrifva, kom jag värkligen hem.

Så fort den värsta stormen lagt sig, for ett sällskap af byns raskaste karlar ut för att söka mina reskamrater. Vi funno dem alla tre. Två hade i ruset skolat styra hästarne efter sitt hufvud, kommit på afvägar och frusit ihjäl. Den tredje hade blifvit så berusad, att han ej kunnat komma af lasset. Hans häst hade hittat vägen, fastän det gått sakta, och honom mötte vi. Mannen hade förfrusit händer och fötter, som måste sågas af, så att han vardt en krymping för hela sitt lif."

Han hade slutat sin hemska berättelse.

"Det var en kraftig nykterhetspredikan."

"Ja, det är säkert. Och det är klart, att hade jag inte smakat bränvin förut, inte gjorde jag det efter den dagen... Så fort det vardt goodtemplare här, gick jag in till dem."

"Vi äro således ordensbröder alla tre", sade jag.

"Jag vet det", svarade han, "och Gud välsigner och alla, som bära ut nykterhetens sanningar till folket!"

Och solen sken, och sommarlärkor kvittrade öfver våra hufvuden.

Samlingssång,

Mel: "Ja vi elsker dette landet."

Redan är han gammal vorden,
nykterhetens sång,
som mot himlen ifråu jorden
gått så mången gång,
drifvande på flykten smärtan
ur den sorgsnes barm,
fyllande med glädje hjärtan,
jublande och varm.

Mången ord till sången skrifvit,
mången satt musik,
men ändå den alltid blifvit
sig så lik, så lik.
Ty den har ju samma kärna,
samma melodi
alltid klingar den så gärna
uti harmoni.

Men för gammal är han icke
och försliten ej.
Alt, hvarthän ännu vi blicke,
ropar därtill nej.
Fienden, som anar faran,
fyld af ängslan står,
vill förklädd gå med i skaran —
minnens lösen vår!

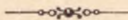
Därför låtom sången ljuda,
där vi, led för led,
tåga framåt, lösen bjuda:
Backi bålverk ned!
Ögat fast och klart på målet,
inga sidosprång,
handen alltid fäst på stålet,
framåt under sång!

En gång när vår strid har kämpats
ut och dag ses gry,
flodens vågor hafva dämpats,
sången är dock ny!
Segerns sång vi då få sjunga.
Länge sedan skall
släktet kommande och unga
minnas sångens svall.

”På öfvertygelsens väg,”

”**K**om med in på schweizeriet här, medan vi göra upp den här lilla affären!”

Det var handlande Pettersson, som yttrade dessa ord till trädgårdsmästare Blomlund, hvilken stod bakom sitt grönsaksbord å torget, och med hvilken Pettersson talat om en större leverans af gurkor.

”Jag skall be, att jag i stället får göra det å hr Petterssons kontor”, sade Blomlund.

”Det är naturligtvis inte min mening att försöka få er att taga ett glas — jag vet ju, att ni är good-templare.”

”Jag kan väl tro det”, svarade Blomlund, ”men det är mig i alla fall ytterst motbjudande att gå in på ett sådant ställe.”

”Men det sitter väl i allan världen inte någon förledande smitta i väggarna?”

”Stort bättre är det inte, hr Pettersson.”

”Ni är galen! Om ni sitter därinne vid ett bord och slaskar i er en kopp kaffe, medan jag tager mig

en konjak — det måtte väl inte tillfoga er någon skada?"

"Jo, det gör det visst. Det kväljer mig alltid att vistas i utskänkningslokalernas luft af sur tobaksrök och alkohol i dess gemena förening. Dessutom ser det alltid illa ut, om en goodtemplare sitter vid ett bord på hvilket fins rusdrycker. Det är inte platsen för en nykterhetsvän, som är rädd om sitt rykte."

"Men här i staden är det många goodtemplare, som gå på schweizerierna och sitta vid sin kaffekopp och höra på musiken eller sången."

"För sådana goodtemplare vill jag inte ge många öre, hr Pettersson. Ty dem är det inte mycket allvar med, och vanligen bli de inte så gamla nykterhetsvänner. Den goodtemplare, som kan njuta af hvad som tillfredsställer de sprituppymda — vanligen de alra dummaste slagdängor, sjungna af varietédivor med lika tvifvelaktig röst som moral — har icke fått mycket i sig af goodtemplarordens stora, djupt allvarliga innehåll. Den goodtemplare, som hörer sin kaffekopp till skålande, har inte aflagt dryckenskapens attribut, har inte funnit dem förhatliga och står följaktligen inte helt på nykterhetens sida. Jag afskyr allt, som påminner om dryckenskapen till den grad, att jag inte vill ha ett glas saft, om denna är upphäld i en bål eller om det står en tesked i glaset."

"Det är ju löjligt det där, hr Blomlund."

"Men den löjligheten gör mig ingen skada och

är ett godt exempel för många unga. Ha dessa vant sig vid bålen, teskeden i glaset à la toddy och skålandet eller, ännu värre, vid krogen, så återstår endast att få dem att lära sig förtära spritdrycker för att ha dem till backihjältar. Ha de däremot inte vants vid dessa dryckenskapens attribut eller, ännu bättre, lärt sig att afsky dem, så är det betydligt svårare att få dem att falla."

"Men goodtemplarne kunna ju göra studier där."

"Studier af dryckenskapens verkningar på krogen! Nej inte där, hvarest skratt ljuda och glädje råder. Man kan taga skenet för allvar. Nej, dryckenskapens verkningar skall man studera *utanför* krogen, där offren ligga i rännstenen och krafla, i polisens arrestrum, i de olyckliga hemmen o. s. v. Där får man se rätsidan på dem!"

"Nå, goodtemplarne kunna gå dit för att demonstrera."

"Kunna vi inte demonstrera på något effektivare sätt, är det bäst att släppa det agitationsmedlet. Men vi veta bättre sätt att demonstrera, nämligen så att risken eller obehaget inte är på vår, utan på dryckenskapens sida."

En ny kund kom, och samtalet blef afbrutet. Pettersson, hvars ton blifvit alt högre och högre under samtalets lopp, kände harmen sjuda inom sig. Men ingen hade så bra gurkor som Blomlund, och han gick därför med orden:

"Ja, kom upp på kontoret i eftermiddag då!"

Blomlund kom upp på kontoret, och affären uppgjordes. Pettersson skickade upp i köket efter kaffe, och de suto språkande vid detta, då genom fönstret åt gatan ett raglande kräk ådrog sig deras uppmärksamhet.

"Där är en för er att taga reda på", skrattade Pettersson.

"Visserligen. Men på dylikt material lägga vi i alla fall inte ned vårt mesta arbete."

"Såå! Är det då inte er uppgift att rädda drinkare?"

"Nej, inte vår hufvuduppgift åtminstone. Nykterhetsföreningarna i allmänhet och goodtemplarorden i synnerhet betona starkt sin skyldighet att rädda de fallne och stödja de svaga, men däri sätta vi visst inte vårt hufvudmål. Vi se detta i att få till stånd ett *rusdrycksförbud*."

"Och därför glömma ni medkänslan för drinkaren, som jag — krogkunden — djupt beklagar."

"Nej, det göra vi inte, ehuru drinkaren för mig personligen är uteslutande vidrig eller löjlig eller bådadera. Värksamheten har lärt oss att bli arbetsbesparande. Vi nöja oss inte med att stå och se på, huru krögaren fördärfvar folk till kropp och själ för att sedan sparka dem i rännstenen; med att, då detta skett, komma fram och ödmjukt bugande fråga, om vi få lof att försöka taga reda på hans offer. Nej, vi söka få in *massor* i våra loger och föreningar, framför alt ungdom, som ännu inte fört glaset till munnen. Denna ungdom betrakta vi som rekryter,

och hos oss få de genomgå en formlig rekrytskola för att kunna bli dugande och intresserade kämpar i kampen mot kung Alkohol. Vi ha således icke blott hindrat dem från att bli fångade af krögaren utan gjort dem till fiender till hans handtering. På det sättet skola vi så småningom växa ut till en oemotståndlig makt."

"Och sedan?"

"Sedan skola vi försöka att få vår mening upphöjd till lag. Om det fins en god majoritet inom landet för en mening, så är detta en folkmening, och det är orättfärdigt och olyckligt, om denna folkmening ej får uttryck i lagstiftningen."

"Hör på den politiske agitatorn! Det är just det, som gör, att ni ej längre omfattas med det allmänna förtroende, hvilket fordom kom er till del."

"Nåja, så få vi reda oss utan det, och det är för öfrigt nog bäst att vara af med det. När katten börjar på att tala med råttan om, att hon bör ha förtroende för honom, så är hon, lindrigast taladt, enfaldig, om hon lyssnar på honom."

"Men öfvertygelsens väg är i alla fall den säkraste och aktningvärdaste, hr Blomlund."

"Och på den skulle vi värka? Uteslutande på den?"

"Ja."

"Då skulle ni vinna aktning, som jag sade. Många skulle understödja er, gå på edra fester, skänka er pänningar o. s. v."

"Aktningen få vi väl, som sagdt, reda oss utan.

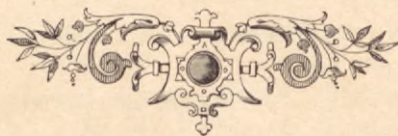
Och understödet vi skänka också efter. Jag såg en gång på ett goodtemplarstandar: "Stark storm går genom hafvet med egna vågor", och aldrig har jag sett en klarare uppfattning af vårt arbete. Huruvida diverse fint folk kläder bänkarne på våra fester eller icke — då de i alla fall ej vilja oss närmare — är oss förkrossande likgiltigt. Och pengar, som binda händerna på oss, vilja vi inte ha. På öfvertygelsens väg! Hvilka skola vi öfvertyga? De fina herrarne på schweizeriet och de porterpimplande damerna på konditorierna? De höra vanligen till det slagets folk, som ej kunna taga skäl — som aldeles uppgått i den praktiska materialismen, som endast kunna intressera sig för, hvad de kunna få på sig eller i sig. Skola vi öfvertyga drinkaren? Han förbannar rusdryckerna och önskar intet hållre än att de voro förvisade till sin rätta plats: till apotekarens giftskåp — ja, det fins t. o. m. läkare, som betvifla, att de äro af behovet där."

Hr Pettersson hade för länge sedan stigit upp från stolen och häftigt börjat gå af och an på golfvet. Hans pussiga, öltunga ansikte var blåsvart af ilska.

"Ut karl! Ut! Jag vill inte ha något af edra gurkor!"

"Nåja, jag får väl sälja dem, oaktadt mina åsikter om dryckenskapen. För öfrigt var det inte jag, som väckte frågan, utan ni själf, hr Pettersson. Har den äran!"

Till en mor,
Då hennes son fylde 6 år.

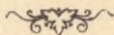
Du kan icke tro, hvad det gjort mig godt
att se, du förstått
den tro hos vår lilla skara glöder,
att den är en röst utur den hop,
hvars lösensrop
nu ljuda höres i norr och söder!

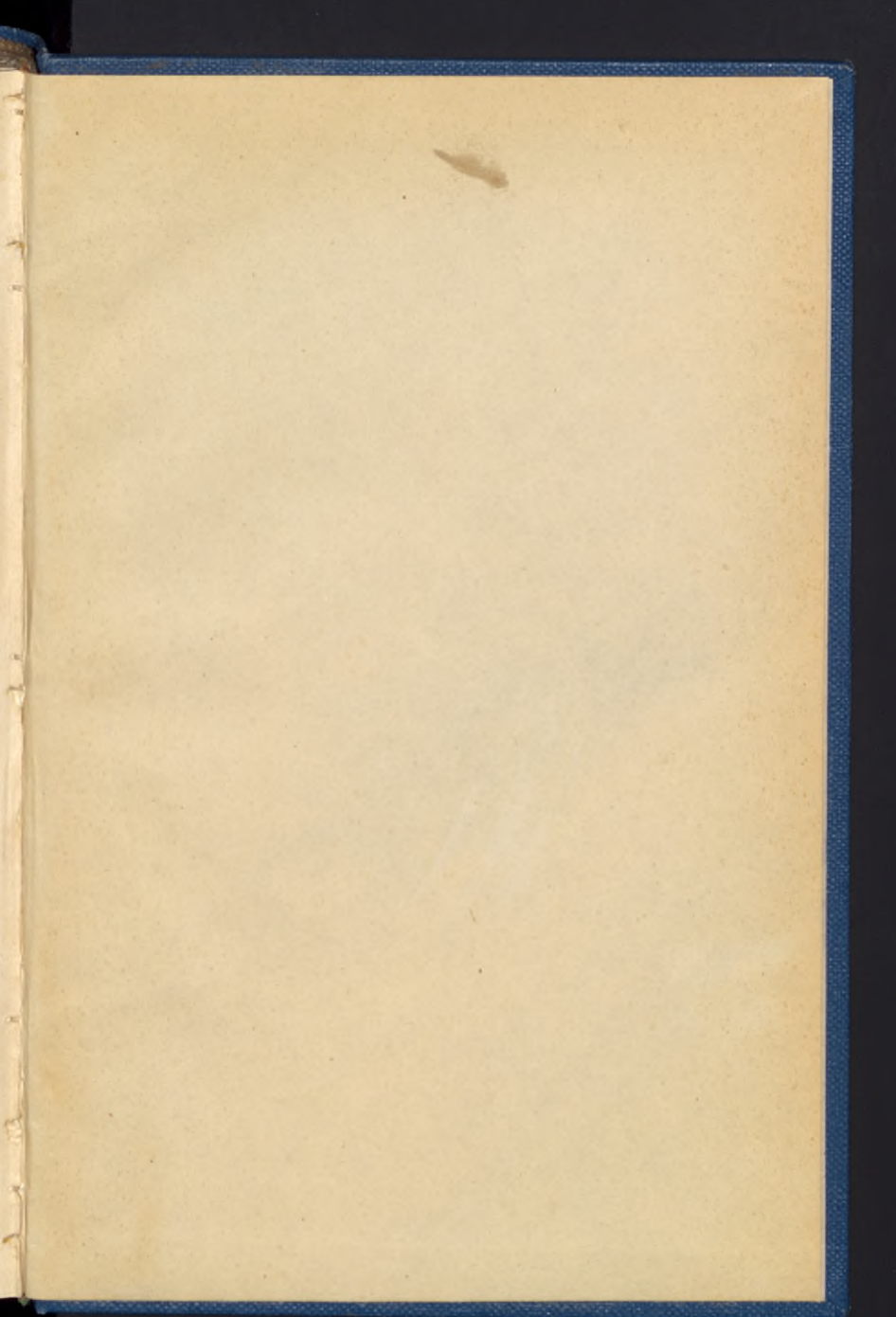
Och det kan jag säga: lycklig den mor,
som innerligt tror,
att framtid och seger vi gå till möte,
som kärleksfullt talar därom och mildt
till liten pilt,
som undrande sitter i hennes sköte.

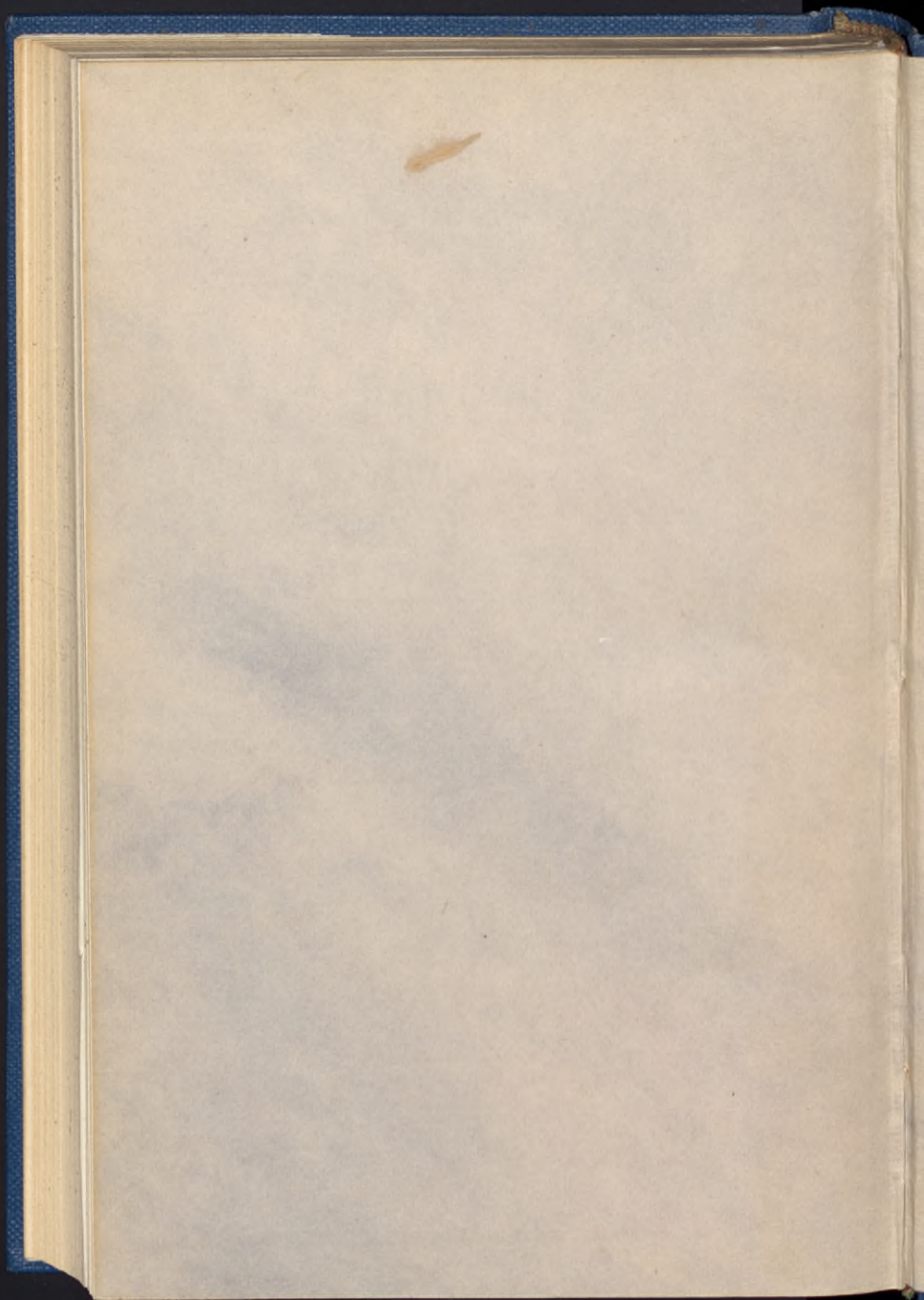
Och om du i världen ej gjorde mer
än lade ner
i barnets barm din tro på det rätta

i striden för drinkarns hustru och små,
jag skulle ändå
som märkligt ditt lifsverk högt berätta.

Och slår han som stridsman åt oss en dag,
din pilt, ett slag —
det växer, som under din hägnad grodde —
för mig skall du stå så oändligt stor:
du gamla mor,
som vunnit det lifsmål, hvarpå du trodde!

I/IV. 350

